

Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Algısı ve Tutumları: İbradı Örneği (Local People's Perception and Attitudes Towards Ecotourism: The Case of İbradı)

* Özlem DAĞDELEN^a , İlker ÇINBİLGEL^b

^a Selcuk University, Institute of Social Sciences, Department of Tourism Management, Konya/Turkey

^b Akdeniz University, Manavgat Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Antalya/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 23.10.2022

Kabul Tarihi: 17.12.2022

Anahtar Kelimeler

Antalya

Ekoloji

Ekoturizm

İbradı

Yerel Halk

Öz

Bu çalışmada, 2020-2021 yılları arasında yapılan çalışmada, birçok doğal, tarihi ve kültürel zenginliklere sahip olan İbradı İlçesi'nin ekolojik turizm potansiyeli ve yöre halkının ekolojik turizme yönelik algısı ve tutumları incelenmiştir. Yamane örneklem formülünden yararlanılarak yapılan hesaplamaya göre, araştırmanın örneklemini olarak İbradı İlçe merkezi ve çevre mahallelerinde yaşayan yerel halktan 391 kişi belirlenmiştir. Yerel halkın ekolojik turizme yönelik algısı ve tutumlarını analiz etmek için veri araştırması ve görüşme yöntemi kullanılarak elde edilen anket formları SPSS 20.00 programı ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler ve oluşturulan hipotezler t ve ANOVA testleri ile test edilmiştir. Her iki ölçek için geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılarak açıklayıcı faktör analizi ve Cronbach Alpha katsayıları incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre yöre halkının eğitim seviyesinin yükselmesi ve ekoturizmden yarar sağlaması durumunda ekoturizmin gelişmesine karşı olumlu bir tutum sergilediği tespit edilmiştir. Ayrıca bu durumun bölgede ekoturizm faaliyetlerinin gelişmesinin desteklenmesine neden olduğu ortaya çıkmıştır.

Keywords

Antalya

Ecology

Ecotourism

İbradı

Local People

Abstract

In this study, which was carried out between 2020-2021, the ecotourism potential of İbradı Region, which has many natural, historical and cultural riches, and local people's attitudes and perceptions towards ecotourism were analyzed. As a sample of the study, 391 people from the local population living in İbradı were determined. Data research and interview method were used to analyze the local people's perception and attitudes towards ecotourism. 391 survey forms were analyzed with the SPSS 20.00 program. The data obtained from the study and the hypotheses formed were tested with t and ANOVA tests. Validity and reliability analyzes were made for both scales. Explanatory factor analysis and Cronbach Alpha coefficients were examined. As a result of the study, it has been revealed that if the education level of the local people increases and they benefit from ecotourism, they have a positive attitude towards the development of ecotourism and support the development of ecotourism activities in the region.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: zdagdelen671@gmail.com (Ö. Dağdelen)

DOI: 10.21325/jotags.2022.1141

GİRİŞ

Tüm dünyada ekonomik kalkınmanın temel taşlarından biri olan ve birçok sektörü geride bırakarak günümüzde hızla büyüme ve ilerleme göstermekte olan turizm endüstrisi, korunan alanlarının sürdürülebilirliğine katkı sağlayan güçlü bir ekonomik sistemdir (Wondirad, Tolkach & King, 2020).

Toplumların gelişmesinde en etkili sektörlerden biri olan turizm sektörü son kırk yıldan bugüne kadar büyük ilerleme kaydetmiştir (Zafar vd., 2022). 1980'li yıllarda küresel boyutta eğitim ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte sosyo-kültürel ve doğal kaynaklara yönelik koruma bilinci gelişme göstermiştir (Evren, Evren, Çakıcı & Çakır, 2019). Bu gelişim kitle turizminin doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki olumsuz etkilerine karşı bir alternatif turizm çeşitlerinin gelişmesine katkıda bulunmuştur (Yu, Chancellor & Cole, 2011). Günümüzde önemli konuların başında gelen koruma ve sürdürülebilirlik kavramları doğal kaynak zenginliklerinin korunarak gelişmelerinin sağlanması olarak da tanımlanabilmektedir (Keskin & Örgün, 2015). Koruma ve sürdürülebilirlik bilinci, yerel halkın da katılımı ile ekoturizmin gelişimine katkı sunmaktadır (Kaypak, 2012). Doğa temelli turizm çeşidi olan ekoturizm korumayı teşvik ederken sürdürülebilir kalkınmayı da desteklemektedir (Weaver, 1999).

Antalya'nın en eski yerleşim bölgelerinden birisi olan ve rakımı yaklaşık olarak 1100 metreyi bulan İbradı İlçesi, Antalya'nın 166 km doğusu, Akseki'nin 26 km batısında yer almaktadır (Antalya Valiliği, 2020; Gedik, 2015). İbradı, oldukça dikkat çekici jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri, toprak yapısı, iklimi ve yükselti farkı sebebiyle değişken özelliğe sahip doğası ve çok çeşitli, zengin canlı varlığı ile birçok doğal yaşam alanlarına sahiptir ve bu bölgede sıklıkla yer alan kayalık alanlarda toplanan yağmur ve kar sularının süzülmesi ile oluşum gösteren zengin yeraltı su kaynakları bulunmaktadır (İbradı Mermer Ocakları Raporu, 2020). İbradı'da yaz aylarında yarı kurak, kış aylarında ise soğuk hava ile karakterize olan Akdeniz İklimi hakimdir (Çınbilgel & Gökçeoğlu, 2010). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından 1994 yılında korunmaya alınan Altınbeşik Mağarası Milli Parkı, Altınbeşik Mağarası, Üzümdere Yaban Hayatı Geliştirme Sahası bölgenin en önemli doğal zenginliklerini oluşturmaktadır. Çeşitli endemik bitki türlerinin doğal yetişme ortamına sahip İbradı ve çevresinde farklı bitki örtüsü tipleri bulunmaktadır. Ormanlar ve makilikler bölgedeki baskın bitki örtüsü çeşitleridir (Çınbilgel & Gökçeoğlu, 2010). İbradı İlçesi'nde yetişen endemik İbradı Anasonu (*Pimpinella ibradiensis*) ve "Gökçe Tülüşah" (*Rhaponticoides gokceoglui*)'ın yanısıra kardelen, çiğdem (safran) türleri, sümbül türleri, kestane ağaçları ve üzüm bağları vs. bölgenin bitki varlığına birer örnek oluşturmaktadır (Çınbilgel, 2015; Çınbilgel, Eren, Duman & Gökçeoğlu, 2015). İbradı İlçesi ve mahallelerinin bulunduğu İbradı-Akseki havzası sedir ağaçlarının yoğun popülasyonlarının yetiştiği bölge olmakla beraber sedir ağacı bölgenin mimari özelliğini oluşturan Düğmeli Evlerin temel yapı malzemesini teşkil etmektedir. Bölgede yer alan orman yapısı dünyanın korumada öncelikli ekolojik bölgelerinden (Küresel 200-Eko-Bölge) olan "Akdeniz Ormanları" içerisinde bulunmaktadır (Manav, 2018). Bölgenin sahip olduğu bu doğal ve kültürel zenginlikler trekking, av turizmi, kamp-karavan turizmi, bisiklet turizmi, yayla turizmi, botanik turizmi, yaban hayatı gözlemciliği, olta balıkçılığı, mağara turizmi, kuş gözlemciliği, dağcılık gibi ekoturizm çeşitlerinin aktif olarak faaliyete geçirilebilmesi için uygun kaynak sağlamaktadır (Manav & Çalışkan, 2017).

İbradı'nın doğal, kültürel ve tarihi kaynakları ile ekolojik turizm için güçlü bir potansiyel oluşturduğu görülmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022). Fakat ekolojik turizm veya diğer bir ifadeyle ekoturizm için yeterli birçok kaynağı bulunmasına karşın ilçede ekoturizm faaliyetleri sadece yaz ayları içinde yapılmakta ve bu da

bölgenin gelişimini ve yerel halkın ekonomik anlamda kalkınmasını yavaşlatmaktadır. Bu çalışmada İbradı İlçesi'nin ekoturizme yönelik sahip olduğu kaynaklar ile ekoturizmin çeşitlendirilip gelişimine katkı sunmak ve ekoturizm faaliyetlerinin on iki ay boyunca doğayla uyumlu şekilde sürekliliğinin sağlanabilmesine yönelik yöntem, metot ve gereklilikler araştırılmıştır. Mevcut çalışmada bölgenin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi, yerel halkın ekoturizm bilgisi ve ekoturizme yönelik beklentilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Literatür Taraması

Dünya ekonomisinde yer alan birçok sektörü geride bırakarak en hızlı büyüyen ve gelişim gösteren turizm ve seyahat sektörünün Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) 2019 yılı istatistikî sonuçlarına göre, küresel turist varış oranı 2018 yılına göre %5 artış göstererek 1.4 milyara ulaşmış, toplam uluslararası turizm gelirleri ve yolcu taşımacılığı da 2018 yılına göre %4 artış göstererek 1.7 trilyon dolar kazanç sağlamıştır (United Nations World Tourism Organization [UNWTO], 2019; Pujar & Mishra, 2020). 2020 yılında tüm dünyada yaşanan Covid-19 salgın hastalığı nedeni ile büyük hasar alan turizm sektörü (Ntounis, Parker, Skinner, Steadman, & Warnaby, 2022) bugün büyük bir gelişme göstererek dünya turist varış oranlarında 2022 yılının ilk dokuz ayında 2019 yılı seviyelerinin %63'ne ulaşmıştır. 2022 yılının Ocak ve Eylül ayları arasını kapsayan dönemde 700 milyon turist kendi ülkelerinden başka ülkelere seyahat ettikleri ifade edilmektedir. Bu rakamın 2021 yılının aynı dönemindeki sayının iki katından fazla olduğu (+%133) belirtilmektedir (UNWTO, 2022).

1970 ile 1980 yılları arasında artan turizm faaliyetleri ile gelişen kitle turizmi doğa üzerinde ve sosyo-kültürel yaşamda birçok negatif etkiye sebep olurken insan sağlığı üzerinde de olumsuz yönde sonuçlar doğurmuştur (Evren vd., 2019). Ortaya çıkan bu tahribat 1980 yıllarından sonraki dönemde doğal, kültürel ve tarihi kaynak zenginliklerinin korunmasına yönelik toplumda bilinç algısını geliştirmiştir (Yu vd., 2011). Bir turizm destinasyonunda biyoçeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak korumanın temel amaçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık turizm yanlış yönetildiğinde ise bu koruma sürdürülebilirlikten uzaklaşmakta ve ekolojik bozunma ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak bölgede yaşayan halk ve doğal çevre arasındaki ortak yaşamın dengesinde bozulmalar oluşmaya başlamaktadır (Ghaderi, Esfahanib, Fennelle & Shahabid, 2021).

Turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgelerde, yerel halkın da katılımı ile doğal, tarihi ve kültürel kaynak zenginliklerinin korunması ve yöre halkının ekonomik anlamda kazanç sağlamasında en önemli faktörün ekolojik turizm olduğu ifade edilmektedir (Parker & Khare, 2005).

Ekoturizm

Kitle turizminin doğa ve toplumlar üzerinde yarattığı olumsuz sonuçlara karşılık bir tepki olarak 1980 yılından sonra ekoturizm ortaya çıkmıştır (Wondirad vd., 2020).

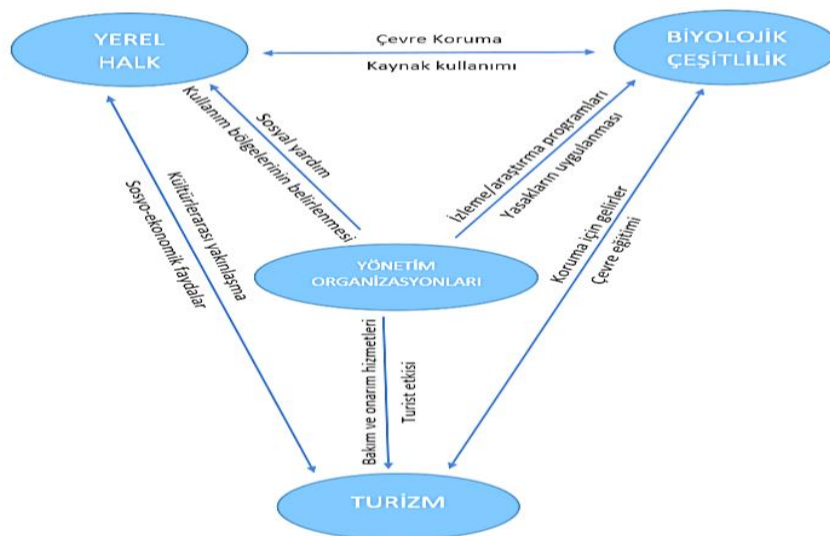
Doğaya dayalı bir turizm şekli olan ekoturizm korumayı teşvik ederken sürdürülebilir kalkınmayı da desteklemektedir (Weaver, 1999). Özellikle az gelişmiş ülkelerde çeşitli iş ve istihdam fırsatları sunarken aynı zamanda ülkelerin ekonomik olarak büyümesini sağlamaktadır (Kasalak & Isayeva, 2006). Bununla beraber ekolojik turizm yöre halkının sahip olduğu değerlere ve geleneksel kültürüne saygılı olma olgusuna katkı sağlamakta, ev sahibi topluluk ve ekoturist arasında da karşılıklı saygı ve kültür alışverişine yönelik bir ilişki sürmektedir (Erdoğan & Erdoğan, 2005; Yayla, 2020).

1965 yılında Hetzer, ekoturizmin tanımını; “Öncelikle kuşlar ve diğer yaban hayatı, doğal alanlar, kayalardan meydana gelen alanlar, mağaralar, fosil bölgeler, tarihi kalıntıların bulunduğu alanlar, sulak bölgeler, endemik ve risk altında bulunan türlerin bulunduğu destinasyonlar gibi doğal, tarihi ve kültürel kaynak zenginliklerini temel alan turizmdir” şeklinde ilk olarak ifade etmiştir ve Kanada Hükümetinin 1970 yıllarında başlattığı ekoturizm programlarında da bu terim kullanılmıştır (Kasalak, Yurcu, Akıncı & Sarı, 2018). 1983'te Ceballos-Lascrain'in ekolojik koruma gerektiren kırsal bölgelere seyahat eden turistlerin bu bölgelerde ekonomik kalkınmaya katkı sağlayacağını ve bölge halkına istihdam yaratmada etkili faktör olacağını keşfetmiş ve ekoturizm terimi ilk defa kullanılmaya başlanmıştır (Jamal, Borges & Stronza, 2006).

Yağmur ormanlarında yürüyüş ve inceleme, ekoturizm için elverişli dağlık bölgelerde yapılan dağ tırmanışı, özel dalış bölgelerinde yapılan tüplü dalış, ağaç evlerde konaklama, yamaç paraşütü, botanik inceleme, orman alanı içinde çadır veya karavan ile konaklamak, rafting, trekking, hiking, yaban hayatı ve kuş gözlemleme gibi faaliyet çeşitlerini kapsayan, yerel halk ile ekoturist arasında doğrudan bir ilişki sağlarken aynı zamanda bölgede bulunan flora ve fauna ile birarada olmayı içeren doğa temelli bir turizm şeklidir (Eshun & Tichaawa, 2020).

Yeşil turizm, doğa turizmi, macera etkinliklerini içeren turizm faaliyetleri ve alternatif turizm olarak da kategorize edilebilen ekoturizm doğa temelli olması sebebi ile bireylerde bir çeşit eğitim, kendini mutlu hissetme duygusu, doğaya yönelik bilinç algısında artış, huzur bulma ve ortak etkinliklere katılma isteğini teşvik eden bir turizm şekli olarak da ifade edilmektedir (Samdin, Abdullah, Khaw & Subramaniam, 2021). Ekoturizm kentsel olmayan bölgelerde ve yeşil bir çevrede yapılan bir turizm şekli olması ile bireylerin doğada yaşamayı deneyimlemelerine imkân sağlamaktadır. Ekoturistin yaşadığı bu deneyim psikolojik rahatlama, motivasyon artışı ve fizyolojik sağlığın güçlenmesine destek olmaktadır (Zhang, Duan & Chen, 2021).

Ekoturizm Şekil 1.'de görüldüğü gibi kendine has etik, çeşitli ilkeler, paydaşlar ve organizasyonlar ile bağlantılı olan bir yapıdır ve eko destinasyonda yaşayan bölge halkını bu organizasyona dahil ederek ilerlemelerini sağlamak, turistler için ise ekoturizmi oluşturan bölgesel zenginliklerin tanıtımını içermektedir (Çınbilgel, 2019).

Şekil 1. Eko-turizmin Kavramsal Çerçevesi (Çınbilgel, 2019: s. 89).

1980’li yıllardan sonra uygulamaya konulan yeni turizm gelişimi plan ve projelerinde bölge sakinlerinin algılama şekli ve bu yeni oluşuma karşı geliştirdiği tutumun turizm gelişiminin başarılı veya başarısız olmasında etkili olduğu tespit edilmiştir (Akova, 2006). Bir destinasyonda turizm gelişiminin başarılı olması ve sürdürülebilirliğinin devamı için yerel halkın deneyimleri ve görüşlerinden yararlanarak turizm gelişiminde söz sahibi olmasına imkân tanımak gerekmektedir (Thetsane, 2019). Ev sahibi halkın ekoturizm faaliyetlerine ve sürdürülebilirliğe yönelik algısı, tutumu ve katılımı gibi faktörler turizm gelişimine katkı sağlamaktadır (Khanra, Dhir, Kaur & Mäntymäki, 2021).

Zihinsel bir algılama biçimi olarak tanımlanabilen tutum aynı zamanda insanların tutum nesnesi olan belirli bir varlığın olumlu veya olumsuz yönden değerlendirmesi ve varlığından bahsetmesi anlamına da gelmektedir (Htun, Mizoue & Yoshida, 2010). Harrill’e (2004) göre ev sahibi topluluğun turizm gelişimi için gösterdiği tutumlar aşağıda belirtilen dört faktör etkisi ile meydana gelmektedir;

1. Turizmin ekonomik etkisi ile sosyal ve çevresel gelişim faktörü,
2. Bölge halkının yaşadıkları destinasyona yönelik hissettiği ait olma duygusu,
3. Maddi değerlere yönelik ilgi,
4. Bölgede yaşamını sürdüren yerel topluluk ve toplum yapısı.

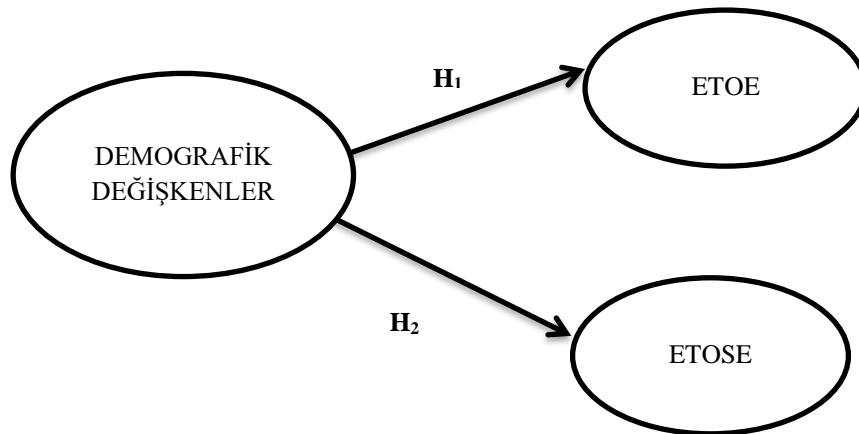
Algı insanların deneyimlerinden, bir program veya faaliyetle etkileşiminden ortaya çıkan inançlar olarak ifade edilip destinasyonda yaşayan ev sahibi toplumun algıları maliyetler ve faydalarla paralellik göstermekte ve turizm bölgelerinde korunan alanların uzun vadeli varlığının bölge halkının olumsuz algı ve tutuma sahip olduğu durumda ve desteği olmadan gerçekleşmeyeceği belirtilmektedir (Htun vd., 2010). Yerel halkın ekoturizmi sahiplenmesi ve algılaması bölgedeki ekoturizmin gelişimi için önemli faktör olarak ifade edilmektedir (Upadhaya, Tiwari, Poudyal, Godar Chhetri, & Dhungana, 2022). Ayrıca turizm gelişimi planlamasında ev sahibi topluluğun algı ve tutumlarının değerlendirilmesinin yanı sıra bulunduğu topluma karşı aidiyet duygusu, sosyal değişim kuramı ve büyüme makine teorisi şeklindeki kuramsal yaklaşımların da etkileyici faktörler olduğu ifade edilmektedir (Çetinkaya, 2013). Algılanan tutumun davranışsal niyet üzerinde etken olduğu “Mantıklı Eylem Teorisi”nde olduğu gibi ev sahibi topluluğun ekoturizm gelişimine gösterdiği olumlu tutum bireylerin davranış şekillerini etkileyerek bölgede ekoturizm için kaynak oluşturan tüm zenginliklerin korunmasına neden olacaktır (Ven, 2016). Bir destinasyonda planlanmış bir turizm gelişimi yerel halkın olumlu algı ve tutumları ile genellikle başarıya ulaşmakla birlikte birçok faktörün değişim ve gelişimine de etki etmekte ve bu gelişmeler birçok alanda değişim meydana getirirken toplumu da pozitif yönden etkilemektedir (Akova, 2006). Bu bağlamda en etkili modellerden biri olan Doxey’in (1975) Irridex modeline göre başlangıçta turizm gelişimine yönelik pozitif olan tutumlar “coşku” ile ortaya konmaktadır. Bunun nedeni ise turizmin ekonomik kalkınma sağlayacağına farkındalığının olmasıdır. Fakat bu durum zorunluluğa dönüştüğünde yerel halk içinde “ilgisizlik” tutumunu meydana getirmektedir. Saçılık ve Baysal’a (2019) göre turist sayısındaki artış ve turizm gelişiminin yarattığı olumsuz etkiler sonucunda bölge halkında “rahatsızlık” tutumu gelişmekte, kaynak zenginliklerinin tükenmeye başladığında ise “düşmanlık” tutumu ortaya çıkmaktadır. Diğer bir model olan Butler’ın Turistik Yaşam Eğrisi Model’inde amaç turist sayısına bağlı olarak, destinasyonun altyapı olanaklarının değerlendirilip, turizmin yerel halk üzerinde oluşturduğu algı ve tutumların ne yönde geliştiğini tespit etmek ve gelişime katılımın düzeyini inceleyerek olabilecek gerilemede yapılması gereken müdahaleleri önermektir (Butler, 1980). Modelde destinasyona ait keşif (exploration), katılım (involvement), gelişme

(development), sağlamlaştırma (consolidation), durgunluk (stagnation) ve canlandırma (rejuvenation) ve düşüş (decline) olmak üzere 7 adet gelişim aşaması bulunmaktadır (Yılmaz & Filiz, 2017). Kişiler ve topluluklar arasındaki kaynak değişiminin sonuçlarını incelemek ile ilgili diğer bir toplumsal kuram ise Sosyal Değişim Teorisi olarak ifade edilmektedir (Nunkoo, 2016). Aynı zamanda sosyal değişim hem turistlerin hem de yerel halkın bir anlaşma sürecine girmesi anlamına gelmektedir fakat gerçek amaç bu faydaları en üst seviyeye çıkarmaktır (Moore, 2015).

Yöntem

Antalya'nın İbradı İlçesi'nde yapılmış olan bu çalışmada bölgenin sahip olduğu ekoturizm potansiyelinin açığa çıkarılması, bölgede on iki ay boyunca yapılabilecek ekoturizm uygulama yöntem ve metodların geliştirilmesi ile birlikte yerel halkın ekoturizme yönelik algısı ve tutumunun değerlendirilmesi, gerek yöre halkına gerekse ülkemizde ve dünyada yapılan ekoturizm konusundaki çalışmalara fayda sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulu 30.11.2020 tarihi ve 20/246 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

Araştırmada 2020 yılı Ekim ve Kasım aylarında yapılan gözlem ve incelemelere ek olarak 2021 yılı Ocak ve Mart ayları arasında yöre halkına birebir uygulanan anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Betimsel bir çalışma olan bu araştırma tarama modeli esas alınarak yapılmıştır. Çalışmada ana kütleye göre ortaya çıkarılan örneklem sayısı dikkate alınarak araştırma bölgesinde ikamet etmekte olan yerel halka anket uygulanmıştır. Yerel halkın algı ve tutumuna yönelik araştırma kapsamında test edilecek model ve temel hipotezler Şekil 2.'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Araştırma Modeli

Burada;

H₁: Ankete katılan ve İbradı İlçesi'nde yaşayan yerel halkın demografik özelliklerine göre ekolojik turizmin olumlu etkilerini algılaması farklılık gösterir.

H_{1a}: Yerel halkın cinsiyetleri ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1b}: Yerel halkın yaş durumları ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1c}: Yerel halkın eğitim düzeyleri ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

H_{1a}: Yerel halkın turizmden elde ettiği gelir ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Ankete katılan ve İbradı İlçesi'nde yaşayan yerel halkın demografik özelliklerine göre ekolojik turizmin olumsuz etkilerini algılaması farklılık gösterir.

H_{2a}: Yerel halkın cinsiyet durumları ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

H_{2b}: Yerel halkın yaş durumları ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

H_{2c}: Yerel halkın eğitim düzeyleri ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

H_{2d}: Yerel halkın turizmden elde ettiği gelir ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

Araştırma aracı olarak kullanılan anket formu; açıklayıcı ön yazı ve 3 grup sorudan oluşmaktadır. Birinci grup sorularda katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelirin ne kadarını turizmden elde ettikleri) sorulmuştur. İkinci grup sorularda yerel halkın ekoturizme yönelik olumlu algıları sorgulanmıştır. Üçüncü grup sorular ise bölge halkının ekoturizme yönelik olumsuz algılarını ölçmek üzere oluşturulmuştur. İkinci ve üçüncü grup soruların maddeleri ise McGehee ve Andereck'in (2004) çalışmalarında kullandıkları ölçekten yararlanılarak oluşturulmuş ve sorular 20 maddeden oluşan "5'li Likert Ölçeği'ne" göre hazırlanmıştır. Bu beş seçenek "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde sıralanmıştır.

Bulgular

Demografik Bulgular

Yapılan çalışmada yerel halkın demografik özelliklerinin tespit edilmesi amacıyla çoktan seçmeli dört soru sorulmuş ve kendileri için uygun olan şıkkı işaretlemeleri istenmiştir. Anket çalışmasına katılan yerel halkın demografik özelliklerine yönelik bulgular Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Yerel Halkın Demografik Özellikleri

	Demografik Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Erkek	264	67.5
	Kadın	127	32.5
Yaş	18-24	31	7.9
	25-34	71	18.2
	35-44	65	16.6
	45-54	77	19.7
	55-64	95	24.3
	65 yaş ve üstü	52	13.3
Eğitim Durumu	İlköğretim	149	38.1
	Ortaöğretim	163	41.7
	Önlisans/Lisans	76	19.4
	Lisansüstü	3	0.8
Gelirin Ne Kadarı Turizmden	Hic	320	81.8
	Pek azı	42	10.7
	Bir kısmı	21	5.4
	Coğunlukla	8	2.0

Tablo 1.'e göre ankete katılan yerel halkın %32.5'ini kadınlar oluştururken %67.5'ini erkekler oluşturmaktadır. Söz konusu yerel halkın %7.9'unu 18-24 yaş aralığı oluştururken, %18.2'sini 25-34 yaş aralığında, %16.6'sını 35-44 yaş aralığında, %19.7'sini 45-54 yaş aralığında, % 24.3'ünü 55-64 yaş aralığında, % 13.3'ünü 65 yaş ve üstü aralığında bulunmaktadır. Araştırma anketini doldurarak çalışmaya dahil olan bireylerin %38.1'inin ilköğretim, %41.7'sinin ortaöğretim, %19.4'ünün önlisans/lisans, %0.8'inin lisansüstü eğitim durumuna sahip olduğu görülmektedir. Yürütülen çalışmada anketi doldurarak çalışmaya katkıda bulunan yerel halkın %81.8'inin hiç turizmden gelir elde etmedikleri, %10.7'sinin pek az, %5.4'ünün bir kısım, %2.0'mın çoğunlukla turizmden gelir elde ettikleri tespit edilmiştir.

Yöre Halkının Ekolojik Turizm Algısına Yönelik Bulguları

Yöre halkının ekolojik turizm algısına yönelik bulguları içeren tablo (Tablo 2.) aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Ekolojik Turizmin Olumlu Algılarına İlişkin Bulgular (n:391)

İFADELER	Hiç Katılmıyorum					Tamamen Katılıyorum				
	1		2		3		4		5	
	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölge halkı için birçok değerli iş fırsatı sunmaktadır.	13	3.3	9	2.3	40	10.2	167	42.7	162	41.4
Bölgeye gelen ekoturistlerin sayısının artması yerel ekonomiyi geliştirir.	6	1.5	7	1.8	39	10.0	157	40.2	182	46.5
Bölgedeki tarihi bina ve yapıların restorasyonu için teşvikler sağlar.	9	2.3	8	2.0	50	12.8	134	34.3	190	48.6
Bölgede yeni yatırımlar ile vergi gelirlerinin artmasını sağlar.	10	2.6	21	5.4	102	26.1	119	30.4	139	35.5
Yöre halkının çeşitli kültürel etkinliklerini teşvik eder.	9	2.3	23	5.9	75	19.2	134	34.3	150	38.4
Yöre halkı ve ekoturistler arasında kültürel değişim ve eğitim sağlar.	9	2.3	36	9.2	78	19.9	125	32.0	143	36.6
Yöre halkının serbest zaman değerlendirme olanaklarını artırır.	7	1.8	46	11.8	81	20.7	129	33.0	128	32.7
Ekoturizmin gelişimi bölgenin görünümünü olumlu yönde etkiler.	6	1.5	8	2.0	38	9.7	154	39.4	185	47.3
Yöre halkı için daha iyi alışveriş fırsatları geliştirir.	7	1.8	12	3.1	63	16.1	150	38.4	159	40.7
Bölgenin ve yöre halkının kültür anlayışını ve imajını geliştirir.	7	1.8	34	8.7	73	18.7	138	35.3	139	35.5
Yerel halkın kültürel kimliğini korumaya yardımcı olur.	9	2.3	40	10.2	79	20.2	132	33.8	131	33.5
Bölgede kamu hizmetlerinin kalitesi gelişir.	10	2.6	24	6.1	57	14.6	159	40.7	141	36.1

Tablo 2.'ye göre anket çalışmasına katılan yerel halkın %3.3'ünün 1. olumlu algının (Bölge halkı için birçok değerli iş fırsatı sunmaktadır), 1. ifadesini (Kesinlikle Katılmıyorum) cevapladıkları görülmektedirken, %2.3'ünün 2. ifadeyi (Katılmıyorum), %10.2'sinin 3. ifadeyi (Kararsızım), %42.7'sinin 4. ifadeyi (Katılıyorum), %41.4'ünün ise 5. ifadeyi (Kesinlikle Katılıyorum) seçtikleri tespit edilmiştir. Yerel halk %1.5'inin 2. olumlu algının (Bölgeye gelen ekoturistlerin sayısının artması yerel ekonomiyi geliştirir) 1. ifadesini (Kesinlikle Katılmıyorum) seçerken, %1.8'i 2. ifadeyi (Katılmıyorum), %10.0'nın 3. ifadeyi (Kararsızım), %40.2'sinin 4. ifadeyi (Katılıyorum), %46.5'inin 5. ifadeyi (Kesinlikle Katılıyorum) cevapladığı belirlenmiştir. Ankete katılan yerel halkın %2.6'sının 4. olumlu algının

(Bölgede yeni yatırımlar ile vergi gelirlerinin artmasını sağlar) 1. ifadesini (Kesinlikle Katılmıyorum) seçtikleri belirlenirken, %5.4'ünün 2. ifadeyi (Katılmıyorum), %26.1'inin 3. ifadeyi (Kararsızım), %30.4'ünün 4. ifadeyi (Katılıyorum), %35.5'inin 5. ifadeyi (Kesinlikle Katılıyorum) cevapladıkları görülmüştür. Sözkonusu araştırma anketini doldurarak çalışmaya katılan yerel halkın %1.8'inin 7. olumlu algının (Yöre halkının serbest zaman değerlendirme olanaklarını artırır) 1. ifadesini seçtikleri belirlenirken (Kesinlikle Katılmıyorum), %11.8'inin 2. ifadeyi (Katılmıyorum), %20.7'sinin 3. ifadeyi (Kararsızım), %33.0'mın 4. ifadeyi (Katılıyorum), %32.7'sinin 5. ifadeyi (Kesinlikle Katılıyorum) cevapladıkları tespit edilmiştir. Sözkonusu bireylerin %1.5'inin 8. olumlu algının (Ekoturizmin gelişimi bölgenin görünümünü olumlu yönde etkiler.) 1. ifadesini (Kesinlikle Katılmıyorum) yanıtladıkları görülürken, %2.0'mın 2. ifadeyi (Katılmıyorum), %9.7'sinin 3. ifadeyi (Kararsızım), %39.4'ünün 4. ifadeyi (Katılıyorum), %47.3'ünün 5. ifadeyi (Kesinlikle Katılıyorum) tercih ettikleri saptanmıştır.

Hipotezlerin Testi ve Yorumu

Hipotezlerin testine geçmeden önce ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Bu kapsamda açıklayıcı faktör analizi ve Cronbach Alpha kat sayıları incelenmiş ve analiz sonuçları aşağıda tablolaştırılmıştır.

Ekolojik turizmin olumlu etkilerini ölçmek amacıyla 12 ifadelik ölçek, Temel Bileşenler Analizi ve Kaiser Normalizasyonu Varimax dik döndürme yöntemi kullanılarak faktör analizine tabi tutulmuş ve analiz sonuçları Tablo 3.'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ekolojik Turizmin Olumlu Etkileri Ölçeği Faktör Analizi

Faktör Adı	İfade no	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan varyans (%)	Cronbach Alpha
Ekolojik Turizm Olumlu Etkiler	ETOE9	0.877	7.912	65.937	,952
	ETOE10	0.876			
	ETOE7	0.855			
	ETOE5	0.850			
	ETOE6	0.834			
	ETOE2	0.820			
	ETOE12	0.813			
	ETO11	0.812			
	ETOE8	0.805			
	ETOE4	0.775			
	ETOE3	0.727			
	ETOE1	0.676			
Toplam Açıklanan Varyans				65.937	
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçüsü					,955
Bartlett Küresellik Testi					
Ki Kare:3823.702 Serbestlik derecesi:66 p değeri:0.000					

Yapılan analizde tüm ifadelerin tek boyut altında toplandığı görülmekte ve ölçü değerleri bakımından geçerliğinin ve güvenilirliğinin yüksek olduğu görülmektedir (Faktör yükü > 0.50; Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçüsü > 0.60; Cronbach Alpha > 0.70; p=0.000). Ayrıca ekolojik turizmin olumlu etkileri ölçeği toplam varyansın %66'sını açıklamaktadır. İfadelerin faktörler yük dağılımları incelendiğinde tüm faktör yüklerinin 0.50 ve yukarıda bir değer alması gerekçesi ile 12 ifade analize tabi tutulmuştur.

Ekolojik turizmin olumsuz etkilerini ölçmek amacıyla 10 ifadelik ölçek, Temel Bileşenler Analizi ve Kaiser Normalizasyonu Varimax dik döndürme yöntemi kullanılarak faktör analizine tabi tutulmuş ve analiz sonuçları Tablo 4.'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Ekolojik Turizmin Olumsuz Etkileri Ölçeği Faktör Analizi

Faktör Adı	İfade no	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan varyans (%)	Cronbach Alpha
Ekolojik Turizm Olumsuz Etkiler	ETOSE7	0.822	6.704	55.442	,905
	ETOSE6	0.812			
	ETOSE9	0.791			
	ETOSE4	0.764			
	ETOSE1	0.762			
	ETOSE10	0.738			
	ETOSE2	0.735			
	ETOSE8	0.715			
	ETOSE5	0.710			
	ETOSE3	0.564			
Toplam Açıklanan Varyans				55.442	
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçüsü					,909
Bartlett Küresellik Testi					
Ki Kare:2223.198 Serbestlik derecesi:45 p değeri:0.000					

Yapılan analizde tüm ifadelerin tek boyut altında toplandığı görülmekte ve ölçü değerleri bakımından geçerliğinin ve güvenilirliğinin yüksek olduğu görülmektedir (Faktör yükü > 0.50; Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Ölçüsü > 0.60; Cronbach Alpha > 0.70; p=0,000). Ayrıca ekolojik turizmin olumsuz etkileri ölçeği toplam varyansın % 56'sını açıklamaktadır. İfadelerin faktörler yük dağılımları incelendiğinde tüm faktör yüklerinin 0.55 ve yukarıda bir değer alması gerekçesi ile 10 ifade analize tabi tutulmuştur.

Araştırma kapsamında verilerin dağılımları incelenmiş ve dağılımların +1.5 ile -1.5 aralığında bir değer aldığı görülmüştür. Bu durum verilerin normal dağıldığına işaret etmektedir (Kline, 2015). Bu bulgudan hareketle parametrik testler olan iki bağımsız t testi ve ANOVA testleri ile veriler ölçülmüştür.

Ankete katılan yerel halkın cinsiyetlerine göre ekolojik turizmin olumlu algılamalarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Ekolojik Turizmin Olumlu Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n: 391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Srb. Der.	p
Erkek	264	4.05	0.82	-0.208	285.159	0.836
Kadın	127	4.03	0.71			

Bu sonuca göre 0.836 önem düzeyi ile H1a hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile katılımcıların cinsiyetleri ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur (p>0.05).

Ankete katılan yerel halkın yaş durumlarına göre ekolojik turizmin olumlu algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 6.'da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Yaş Durumları ile Ekolojik Turizmin Olumlu Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n: 391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
18-24	31	4.10	0.55	1.227	5	0.296
25-34	71	3.92	0.88			
35-44	65	4.08	0.86			
45-54	77	4.21	0.59			
55-64	95	3.99	0.82			
65 yaş üstü	52	4.00	0.85			

Bu analiz sonucuna göre 0.296 önem düzeyi ile H1b hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile yerel halkın yaş durumları ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Ankete katılan yerel halkın eğitim durumlarına göre ekolojik turizmin olumlu algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 7.'de verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Eğitim Durumları ile Ekolojik Turizmin Olumlu Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n: 391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
İlköğretim	149	3.95	0.84	3.028	3	0.029*
Lise	163	4.05	0.76			
Önlisans/lisans	76	4.20	0.71			
Lisansüstü	3	4.94	0.09			

Yapılan çalışmada İbradı'da yerel halkın eğitim durumlarına göre ekolojik turizmin olumlu algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış, elde edilen analiz sonucuna göre 0,029 önem düzeyi ile H1c hipotezi kabul edilmiş ve yerel halkın eğitim düzeyleri ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Ankete katılan yerel halkın turizmden elde ettikleri gelire göre ekolojik turizmin olumlu algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Turizmden Elde Ettikleri Gelir ile Ekolojik Turizmin Olumlu Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n: 391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Hiç	320	4.03	0.82	3.435	3	0.017*
Pek azı	42	3.90	0.58			
Bir kısmı	21	4.54	0.50			
Çoğunlukla	8	4.17	0.53			

Yerel halkın turizmden elde ettikleri gelire göre ekolojik turizmin olumlu algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve bu analiz sonucuna göre 0,017 önem düzeyi ile H1d hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre yerel halkın turizmden elde ettiği gelir ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0.05$).

Ankete katılan yerel halkın cinsiyetlerine göre ekolojik turizmin olumsuz algılamalarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 9.'da verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Cinsiyetleri ile Ekolojik Turizmin Olumsuz Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n: 391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	T	Srb. Der.	p
Erkek	264	2.28	0.88	-0.980	0.389	0.328
Kadın	127	2.19	0.77			

Bu analiz sonucuna göre 0.328 önem düzeyi ile H2a hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile katılımcıların cinsiyetleri ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p > 0.05$).

Ankete katılan yerel halkın yaş durumlarına göre ekolojik turizmin olumsuz algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 10.'da verilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Yaş Durumları ile Ekolojik Turizmin Olumsuz Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n:391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
18-24	31	2.36	0.82	1.623	5	0.153
25-34	71	2.33	0.90			
35-44	65	2.16	0.79			
45-54	77	2.09	0.78			
55-64	95	2,39	0,85			
65 yaş üstü	52	2,14	0,85			

Bu analiz sonucuna göre 0.153 önem düzeyi ile H2b hipotezi reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile yerel halkın yaş durumları ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p > 0.05$).

Ankete katılan yerel halkın eğitim durumlarına göre ekolojik turizmin olumsuz algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 11.'de verilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Eğitim Durumları ile Ekolojik Turizmin Olumsuz Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n: 391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
İlköğretim	149	2.29	0.89	7.580	3	0.008*
Lise	163	2.25	0.84			
Önlisans/lisans	76	2.14	0.75			
Lisansüstü	3	2.46	1.10			

Bu analiz sonucuna göre 0.008 önem düzeyi ile H2c hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile yerel halkın eğitim düzeyleri ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır($p<0.05$).

Ankete katılan yerel halkın turizmden elde ettikleri gelire göre ekolojik turizmin olumsuz algılarının farklılık gösterip göstermediğini incelenmek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo 12.'de verilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Turizmden Elde Ettikleri Gelir ile Ekolojik Turizmin Olumsuz Algıları Arasındaki Farklılığın İncelenmesi (n: 391)

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
	N	Ortalama	Standart Sapma	F	Srb. Der.	P değeri
Hiç	321	2.27	0.86	4.918	3	0.002*
Pek azı	42	2.23	0.63			
Bir kısmı	20	2.08	0.97			
Çoğunlukla	8	1.86	0.99			

Bu analiz sonucuna göre 0.002 önem düzeyi ile H2d hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile yerel halkın turizmden elde ettiği gelir ile ekolojik turizmin olumsuz algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır($p<0.05$).

Sonuç ve Tartışma

İbradı İlçesi'nde ikamet etmekte olan ve anket çalışmasına katılan yerel halkın ekolojik turizme yönelik algılarına ilişkin yapılan analiz sonuçları incelendiğinde, ekoturizm için “Bölge halkı için birçok değerli iş fırsatı sunmaktadır” şeklindeki olumlu ifadesine %42.7 ile 167 kişinin “Katılıyorum”, 162 kişinin ise, “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. Ayrıca “Bölgeye gelen ekoturistlerin sayısının artması yerel ekonomiyi geliştirir” şeklindeki olumlu ifadesine %40.2 ile 157 kişinin “Katılıyorum” seçeneğini, %46.5 ile 182 kişinin “Kesinlikle Katılıyorum” olumlu ifadesini seçmiş olduğu belirlenmiştir. Tercih edilen ifadelerden bahisle ekoturizmin yerel halka istihdam sağlaması ve bölgenin ekonomik kalkınmasına destek olması ilkeleri ile ilişkili olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Snyman'ın (2014) yaptığı çalışmada ekoturizmin bölge halkına istihdam sağladığı, hanehalkı gelirleri üzerinde olumlu yönde etki yaptığı ve sosyo-ekonomik refahın artmasına katkı sağladığı ifade edilmektedir.

İbradı'da gerçekleştirilen anket çalışmasına dahil olan yerel halkın ekolojik turizme yönelik olumlu algılarına ilişkin analiz sonuçlarına göre “Bölgedeki tarihi bina ve yapıların restorasyonu için teşvikler sağlar.” şeklindeki olumlu ifadesine %34.3 ile 134 kişinin “Katılıyorum”, %48.6 ile 190 kişi “Kesinlikle Katılıyorum” ifadesini işaretlemiştir. Bu sonuçlara göre İbradı'da bulunan halkın ekoturizm konusunda bilinçli olduğu ve ekoturizm gelişiminin sağlayacağı ekonomik faydanın kültürel ve tarihi kaynak zenginliklerinin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda etkili olacağı yönünde bir görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Oladeji, Awolala ve Alabi'nin (2022) Nijerya'nın Onto Eyaletinde bulunan Idanre Hill Bölgesi'nde yaptıkları araştırma sonucuna göre ekoturizmin bölgenin doğal ve kültürel kaynak zenginliklerinin, ekolojik çevrenin ve özellikle bölgenin bitki örtüsünün korunmasında önemli derecede etki unsuru oluşturduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte Mansuroğlu (2006) ekoturizmin gelişmekte olduğu destinasyonda doğaya, yörenin kültürel ve tarihi miras

zenginliklerine koruma ve teşvik sağlaması, ekolojinin değerine yönelik farkındalık yaratması şeklindeki ilkeleri ile uyum içerisinde olduğunu ifade etmiştir.

Yapılan çalışmada elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre İbradı ve mahallelerinde yaşamını sürdürmekte olan yöre halkının ekolojik turizm gelişimine yönelik olumlu bir tutum içinde oldukları belirlenmiştir. Yapılan bu araştırma Hunt, Durham, Driscoll ve Honey'nin (2014) Kosta Rika'nın Osa Yarımadası'nda yaptıkları çalışmanın sonuçları ile uyumluluk göstermektedir. Buna göre Osa Yarımadası'nda bulunan yerel halkın ekoturizm gelişimine yönelik olumlu algıya sahip olduğu ve buna göre ekoturizmin yüksek önemde ekonomik kalkınma sağlayan bir faaliyet olduğu, istihdam sağladığı ve diğer ekonomik çabalardan daha fazla ilerleme fırsatı sağladığı şeklinde sonuçlar tespit edilmiştir. Bu sonuçların tam tersine Wardana vd.'nin (2021) Bali'de yaptıkları çalışmada ekoturizm gelişiminin ekonomik alanları ve altyapı hizmetlerinin gelişimini desteklemediği, bölgede ekoturizm gelişimi için yerel halkın gönüllü olmasının tek başına yeterli olmadığı ve kaliteli bir ekoturizm yönetimi ihtiyacı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Anket çalışmasına göre bölge halkının ekolojik turizm konusunda bilgi sahibi oldukları, ekoturizmin gelişimi için destek verdikleri ve bu gelişime katkı sunmaya gönüllü oldukları tespit edilmiştir. Mevcut çalışmanın sonuçları ile benzer ölçüde bulunan diğer bir araştırma ise Doğru ve Aydın'nın (2019) İğneada'da yaşamını sürdürmekte olan yerel halkın Longoz Ormanları Milli Parkı'na bakış açısını değerlendirdiği çalışmada da yerel halkın ekoturizm kavramı hakkında bilgi sahibi olduğu ve Longoz Ormanları Milli Parkı'nın ekoturizm için önemli bir kaynak olarak koruma dahilinde turistik faaliyete açılmasının bölge için ekonomik kalkınmada oldukça etkili faktör olacağı ifade edilmiştir.

İbradı'da yöre halkının bölgede ekoturizm gelişiminin istihdama yönelik katkı sağlayacağı konusunda olumlu bir tutuma sahip olduğu ortaya çıkmıştır fakat Gümüş ve Özüpekçe'nin (2009) yaptıkları çalışmada ise yöre halkının turizm gelişiminin istihdam için yeterli olamayacağı şeklinde olumsuz bir tutumları olduğu ortaya çıkmıştır. Dey, Kamruzzaman, Islam, Bachar ve Pitol'in (2020) Bangladeş Sundarbans Rezerv Ormanı'nda ekoturizm gelişimine yönelik yerel toplumun tutumunu değerlendirdikleri çalışmanın sonuçlarına göre, yerel halkın ekoturizmin bölge ekonomisine ve istihdama yönelik %100 katkı sağladığı, kendilerinin de ekoturizmin gelişimi için yapılan çalışmalara katılmakta istekli oldukları belirtilmiştir. Hong Long'ın (2012) Vietnam'da yaptığı çalışmada yerel halkın, bölgelerinde gerçekleşen turizm gelişimine karşı tutumlarının yerel ekonomiyi, istihdam olanaklarını, bölgenin kalkınmasına yönelik iş fırsatlarını, kültürel aktiviteleri ve tarihi binaların restorasyonunu destekleyen önemli bir endüstri olması nedeni ile desteklediklerini belirtmişlerdir. Toplum temelli bir turizm şekli olan ekoturizm, ev sahibi toplumun yaşam standartlarını kısa ve uzun vadede iyileştirmeyi amaçlarken aynı zamanda sosyal, çevresel ve ekonomik hedefleri dikkate alarak ekoturizmin nasıl olacağını sorgulayan bir kalkınma perspektifinden yaklaşmayı hedeflemektedir (Scheyvens, 1999). Ekoturizm faaliyetlerinin artması, ekoturizm ile ilişkili etkilerin oranı, ekoturizm türlerinin belirli bir destinasyon ve çevresi ile uyumlu olması gerekmektedir (Benson & Clifton, 2006).

İbradı'da yerel halkın eğitim düzeyleri ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Buna göre bölgede eğitim düzeyi yükseldiğinde ekoturizm konusunda algı pozitif yönde olmakta ve desteklenmektedir. Blesic, Pivac, Besermenji, Ivkov-Džigurski ve Košić (2014) tarafından yapılan çalışmada yerel halkın eğitim seviyesi yükseldikçe turizm gelişimine verdikleri desteğin olumlu şekilde sonuçlandığı

ve turizmin öneminin daha fazla farkında oldukları, eğitim seviyesi düştüğünde ise yerel halkın turizm gelişimine karşı verdiği desteğin olumsuz şekilde sonuçlandığı ve turizmin önem düzeyi algısının düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık Chengcai, Linsheng ve Shengkui'nin (2012) Tibet'te yerel halkın ekoturizm algısına yönelik yaptıkları çalışmada yöre halkının %80'inin orta düzeyde bir eğitim seviyesine sahip olduğu, çoğu kişinin Çince ve İngilizceyi bile konuşamadıklarını, hükümetin bölgede eğitim konusuna odaklanmaları gerektiğini ortaya koymuşlardır. Ekoturizm gelişimi için bölge halkından %60 kadar bir bölümün destek verdiğini, %20'lik bir kısmın ise ekoturizmin yerel kültürü yok edeceğini, bölgelerinde hayat pahalılığını arttırarak zengin ve fakir arasındaki kutuplaşmayı arttıracığı konusunda ortak bir görüşe sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Bu çalışmaların aksine Nguyen'in (2022) Vietnamda bulunan ve ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği Tram Chim Milli Parkı'nda yaptığı araştırmada öncelikli olarak yerel halk olmak üzere turistlerin de ekoturizm ve koruma konusunda son derece eğitimsiz oldukları, bölgede ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleşmesi ve yerel halkın ekoturistlere yönelik üretim yapabilmesi ve hizmet sunabilmesine yönelik yeterli finansman desteği sağlanamadığı ve bu durumun sonucu olarak da yerel halkın ekolojik turizm için çok katılımcı davranmadıkları tespit edilmiştir.

İbradı'da yöre halkının turizmden elde ettiği gelir ile ekolojik turizmin olumlu algıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Diğer bir ifade ile yöre halkı ekoturizmden gelir elde etmesi ile paralel doğrultuda ekoturizmi desteklemektedir. Valenzuela, Yeo-Chang, Park ve Chun'nin (2020) yaptıkları çalışmada katılımcı yaklaşımın temel taşı olan yerel toplulukların ekoturizmin yönetim stratejisinin başarısında hayati bir rol oynadığını ifade etmektedirler. Yerel halkın katılımlarının güçlendirilmesi son derece önemlidir. Ancak, yerel halkın katılımı, alacakları teşviklere ve elde edecekleri faydalara bağlı olarak devam etmektedir. Tarafımızdan yapılan bu çalışmada ekoturizm faaliyetlerinden gelir elde eden yerel halkın ekoturizmin bölgede yarattığı etkiyi olumlu algıladıkları ve ekoturizmi desteklemeye eğilimli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sahasında yapılan gözlem, görüşme, inceleme ve anket çalışması sonucunda, İbradı'nın doğal, kültürel ve tarihi birçok zenginliğe sahip olması ve ekoturizm faaliyetleri için potansiyel kaynak değeri oluşturmasına karşın ekoturizm gelişiminin hız kazanamamasına yönelik birkaç sorunu da bünyesinde barındırmakta olduğu tespit edilmiştir. Bu sorunlar;

- Bölgenin en değerli tarihi ve kültürel kaynak zenginliklerinden olan düğmeli evler ile ilgili mülkiyet ve restorasyon sorununun olduğu görülmüştür. Ayrıca restorasyon maliyetlerinin yüksek oluşu ve yerel halkın resmi prosedürler konusunda yeterliliklerinin bilgi bakımından geliştirilmesi gerekliliği tespit edilmiştir. Ekoturistin konaklamasına yönelik ihtiyacın da karşılanması gerekçesi ile bu evlerin mülkiyet sorununun giderilip konaklama işletmesi olarak ekoturizm kurallarına bağlı kalacak şekilde faaliyete geçirilmesi yerel halka istihdam sağlamanın yanında bölge ekonomisinin kalkınmasında önemli bir etki unsuru olacaktır.
- İbradı ve çevresinin birçok yaylaya sahip olması bölgede yayla turizminin ekoturizmin ilkeleri gözönünde bulundurularak geliştirilmesi sağlanabilir. Ayrıca bir bitki cenneti olarak görülmesi, endemik olma ve soğanlı formda olma gibi özellikli birçok bitki türü bakımından çeşitliliğin var olması İbradı'nın botanik turizmi açısından güçlü bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.
- İbradı bölgesinde her yıl düzenlenen çeşitli festivallerin tanıtımlarının ulusal ve uluslararası boyutta gerçekleşmesi için iş birliği oluşturulmalıdır.

- İbradı İlçesi'nde, yerel yönetimler ve turizm gelişimine yönelik faaliyet gösteren kuruluşlar, bölge için yapılacak olan ekoturizm geliştirilmesi sürecindeki her türlü yatırımda öncelikle yerel halkın algı ve tutumlarını değerlendirerek planlamayı yapmaları gerekmektedir. Yerel halkın ekoturizm konusundaki pozitif yaklaşımının değerlendirilerek planlamanın yapılması doğanın sürdürülebilirliği konusunda da katkı sağlayabilir. Bu husus dikkate alınmadığında turizm gelişimi yerel halk tarafından olumlu karşılanmayacak ve yerel halk ekoturizme yönelik aktif katılımında bulunmayacaktır. Ekoturizmin kurallarının konularak taşıma kapasitesinin tespit edilmesi gerekmektedir. Böylelikle gelecekte İbradı ve çevresinde kitlesel turizme doğru yönelim engellenebilir ve daha nitelikli turizm imkânları sürdürülebilir şekilde gelecek nesillere aktarılabilir.

Yapılan çalışma sonucunda İbradı halkının ekoturizme yönelik olumlu algıları olduğu belirlenmiştir. Bölgede yaşamını sürdüren yerel halkın eğitim seviyesinin yükselmesi ve ekoturizmden yarar sağlaması ekoturizmin gelişmesine karşı olumlu bir tutum sergilemesine ve bölgede ekoturizm faaliyetlerinin gelişmesinin desteklenmesine neden olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun yerelde buna benzer potansiyeli olan ilçelerde de aynı şekilde olacağı görüşüdeyiz. Araştırmadan elde edilen sonuçlar İbradı gibi ekoturizm potansiyeli olan bölgelerde yerel halkın düşüncelerini yansıtmada kaynak olarak kullanılabilir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu çalışmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulu 30.11.2020 tarihi ve 20/246 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Akova, O. (2006). Yerel halkın turizmin etkilerini algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 2(1), 77-109.
- Benson, A., & Clifton, J. (2006). Planning for sustainable ecotourism: The case for research ecotourism in developing country destinations. *Journal of Sustainable Tourism*, 14(3), 238-254.
- Blesic, I., Pivac, T., Besermenji, S., Ivkov-Džigurski, A., & Košić, K. (2014). Residents' attitudes and perception towards tourism development: A case study of rural tourism in Dragacevo, Serbia. *Eastern European Countryside*, 20(1), 151-165.
- Butler, R.W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *Canadian Geographer*, 24(19), 5-12.
- Chengcai, T., Linsheng, Z., & Shengkui, C. (2012). Tibetan attitudes towards community participation and ecotourism. *Journal of Resources and Ecology*, 3(1), 8-15.
- Çetinkaya, G., & Dedemen, O. (2013). Golf turizmine yönelik yerel halkın algılarının belirlenmesi: Antalya/Belek örneği. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 2(1), 24-45.
- Çinbilgel, İ. (2015). İbradı'da yeni bir bitki türü bulundu: Gökçe Tülüşah. *İbradı Belediyesi Tarih, Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 2, 1-48.

- Çınbilgel, İ. (2019). *Ekolojik Turizm*. İçinde H. B. Sert (Ed.), 4 Mevsim Turizm, 4 Mevsim Manavgat.(1.Baskı, s. 87-120). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Çınbilgel, İ., & Gökçeoğlu, M. (2010). Flora of Altınbeşik Cavern National Park (İbradı-Akseki, Antalya/Turkey). *Biological Diversity and Conservation*, 3(3), 85-110.
- Çınbilgel, İ., Eren, Ö., Duman, H., & Gökçeoğlu, M. (2015). Pimpinella İbradiensis (Apiaceae) an unusual new specices from Turkey. *Phytotaxa*, 217(2), 164-172.
- DeLacy, T., Jiang, M., Lipman, G., & Vorster, S.(Eds). (2014). *Green Growth and Travelism: Concept, Policy and Practice for Sustainable Tourism* (1st ed.). New York, United States of America. Routledge.
- Dey, T., Kamruzzaman, M., Islam, M. A., Bachar, B.K., & Pitol, M. N.S. (2020). Attitudes of local people towards community based eco-tourism in the Sundarbans. *International Journal of Business, Management and Social Research*, 9(2), 528-535.
- Doğru, E., & Aydın, F. (2019). Yerel halkın milli parklara ilişkin görüşleri: İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı örneği. *International Journal of Geography Education (IGGE)*, 42, 328-355.
- Doxey, G. (1975). A Causation Theory of Visitor: Resident Irritants Methodology And Research Inference Proceeding to The Travel Research Association 6th Annual Conference. San Diego, California.
- Erdoğan, N., & Erdoğan, İ. (2005). Ekoturizm betimlemeleriyle iletilenlerin doğası. *Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi*, 20(1), 55-82.
- Eshun, G., & Tichaawa, M.T. (2020). Community participation, risk management and ecotourism sustainability issues in Ghana. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 28(1), 313-331. <https://doi.org/10.30892/gtg.28125-472>
- Evren, S., Evren, Ş. E., Çakıcı, A.C., & Çakır, O. (2019). Sürdürülebilir turizm gerçekten sürdürülebilir mi? Sürdürülebilir turizme yönelik eleştirel değerlendirmeler. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10, 211-220.
- Gedik, S. (2015). Kesikbeli Yolu. *İbradı Tarih, Kültür, Sanat, Edebiyat Dergisi*, 12, 1-27.
- Ghaderi, Z., Esfahani, M.H., Fennell, D., & Shahabi, E. (2021). Community partipation towards conservation of Touran National Prak (TNP): An application of reciprocal altruism theory. *Journal of Ecotourism*, 1-15 <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080/14724049.2021.1991934>
- Gkoumas, A. (2019). Evaluating a standard for sustainable tourism through the lenses of local industry. *Heliyon*, 5(11), 1-12.
- Gümüş, N., & Özüpekçe, S. (2009). Foça'da turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik yerel halkın görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 399-417.
- Harrill, R. (2004). Residents' attitudes toward tourism development: A literature review with implications for tourism planning. *Journal of Planning Literature*, 18(3), 251– 266.
- Hong Long, P. (2012). Tourism impacts and support for tourism development in Ha Long Bay, Vietnam: An examination of residents' perceptions. *Asian Social Science*, 8(8), 28-39.

- Htun, N. Z., Mizoue, N., & Yoshida, S. (2010). Determinants of local people's perceptions and attitudes toward a protected area and its management: A case study from Popa Mountain Park, Central Myanmar. *Society and Natural Resources*, 25(8), 743-758.
- Hunt, C.A., Durham, W.H., Driscoll, L., & Honey, M. (2014). Can ecotourism deliver real economic, social and environmental benefits? A study of the Osa Peninsula, Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(3), 339-357.
- İbradı Mermer Ocakları Raporu (2020), İbradı Çevresinin Jeolojik Özellikleri. 24.12.2020 tarihinde http://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/ibradi_mermer_ocaklari_raporu_tmmob_antalya_ikk.pdf adresinden alınmıştır.
- Jamal, T., Borges, M., & Stronza, A. (2006). The institutionalisation of ecotourism: certification, cultural equity and praxis, *Journal of Ecotourism*, 5(3), 145-175.
- Karataş, M., & Babür, S. (2013). Gelişen dünya'da turizm sektörünün yeri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15(25), 15-24.
- Kasalak, M., A., & Isayeva, S. (2006). Sürdürülebilir turizm yönetimi kapsamında yer alan örnek ekoturizm uygulamaları. *Çatalhöyük International Journal of Tourism and Social Research*, 1(1), 183-200.
- Kasalak, M.A., Yurcu, G., Akıncı, Z., & Sarı, D.B. (2018). Ekolojik çiftliklerin ekoturizm girişimciliği kapsamında değerlendirilmesi: Antalya İli alan araştırması. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 10(18), 221-240.
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(1), 11-29.
- Keskin, E., & Örgün, E. (2015). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla sürdürülebilir turizm olgusunun kavramsal analizi: Ürgüp örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(1), 3.
- Khanra, S., Dhir, A., Kaur, P., & Mäntymäki, M. (2021). Bibliometric analysis and literature review of ecotourism: Toward sustainable development. *Tourism Management Perspectives*, 37, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100777>
- Kline, R. B. (2015). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*, Guilford publications.
- Kuenzi, C., & McNeely, J. (2008). *Nature-Based Tourism*. In O. Renn, K. D. Walker (Eds.), *Global Risk Governance* (155-178). Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Mafi-Gholami, D., & Nouri-Kamari, A., (2018). Environmental impact assesment of ecotourism on mangroves. *International Journal of Enviromental Monitoring and Protection*, 5(2), 24-30.
- Manav, K., & Çalışkan, V. (2017). Geleneksel bir mesken tipinin turizmde çekicilik potansiyelinin araştırılması: Düğmeli evler örneği. *İbradı Tarih, Kültür, Sanat, Edebiyat Dergisi*, 5, 46-61.
- Manav, K. (2018). *Geleneksel Bir Mesken Tipinin Turizmde Çekicilik Potansiyelinin Araştırılması: Düğmeli Evler Örneği (Akseki Dağlık Çevresi / Antalya)*. (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı, Çanakkale.

- Mansuroğlu, S. (2006). Turizm gelişmelerine yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Akseki/Antalya örneği. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 19(1), 35-46.
- McGehee, N.G., & Andereck, K. L. (2004). Factors predicting rural residents' support of tourism. *Journal of Tourism Research*, 43, 131-140.
- Moore, M.A. (2015). An essay on Doxey's (1975) Irridex; Ap's (1992) Social Exchange Process; and Gursoy and Rurhterford's (2004) Determinants of Community Support theories. Mphil document. *University of Cape Coast, Ghana*, 1-7.
- Muresan, I.C., Oroian, C.F. Harun, R., Arion, F.H., Porutiu, A., Chiciudean, G.O., Todea, A., & Lile, R. (2016). Local residents' attitude toward sustainable rural tourism development. *Sustainability*, 8(1), 100.
- Nguyen, H. P. (2022). Ecological tourism in Tram Chim National Park: potential, opportunity and challenge. *Geology, Ecology, and Landscapes*, 6 (1), 14-23.
- Ntounis, N., Parker, C., Skinner, H., Steadman, C., & Warnaby, G. (2022). Tourism and Hospitality industry resilience during the Covid-19 pandemic: Evidence from England. *Current Issues in Tourism*, 25(1), 46-59.
- Nunkoo, R. (2016). Toward a more comprehensive use of social exchange theory to study residents' attitudes to tourism. *Procedia Economics and Finance*, 39, 588-596.
- Oladeji, S. O., Awolala, D. O., & Alabi, O. I. O. (2022). Evaluation of sustainable ecotourism practices in Oke Idanre Hills, Ondo State, Nigeria. *Environment, Development and Sustainability*, 24, 2656–2684 <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01550-6>
- Parker, S., & Khare, A. (2005). Understanding success factors for ensuring sustainability in ecotourism development in Southern Africa. *Journal of Ecotourism*, 4(1), 32-46. DOI: 10.1080/14724040508668436
- Pujar, S.C., & Mishra, N. (2020). Ecotourism industry in India: A review of current practises and prospects. *Anatolia An International of Tourism and Hospitality Research*, 1-14.
- Saçılık, M.Y., & Baysal, K. (2019). Rahatsızlık endeksi çerçevesinde Bodrum sosyal taşıma kapasitesinin belirlenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1194-1210.
- Samdin, Z., Abdullah, W.N.S., Khaw, A., & Subramaniam, T. (2021). Travel risk in the ecotourism industry amid covid-19 pandemic: Ecotourists' perceptions. *Journal of Ecotourism*, 21(3), 266-294 DOI: 10.1080/14724049.2021.1938089
- Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism Management*, 20(2), 245–249.
- Snyman, S. (2014). The impact of ecotourism employment on rural household incomes and social welfare in six Southern African countries. *Tourism and Hospitality Research*, 14(1-2), 37–52. doi:10.1177/1467358414529435
- T.C Antalya Valiliği, İbradı, 20.07.2020 tarihinde <http://antalya.gov.tr/ibradi> adresinden alınmıştır.
- T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Düğmeli Evlerde Ekolojik Turizm Destinasyonlarında Hizmet Kalitesinin Arttırılmasına Yönelik Eğitim Verildi, 11.12.2022 tarihinde

<https://antalya.ktb.gov.tr/TR-331744/dugmeli-evlerde-ekolojik-turizm-destinasyonlarinda-hizm-.html>
adresinden alınmıştır.

- Thetsane, R., M. (2019). Local community participation in tourism development: The case of Katse villages in Lesotho. *Athens Journal of Tourism*, 6(2), 123-139.
- United Nations World Tourism Organization. (2019). International Tourism Highlights. International Tourism Continues to Outpace The Global Economy. Retrieved from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152> (Erişim tarihi: 25.11.2020).
- United Nations World Tourism Organization. (2022). World Tourism Barometer. 20(6). Retrieved from https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2022-11/UNWTO_Barom22_06_November_EXCERPT.pdf?VersionId=kNOL3rNMSaYFz0XizmRo0EU8x3cVZpOk (Erişim tarihi: 12.12.2022).
- Upadhaya, S., Tiwari, S., Poudyal, B., Godar Chhetri, S., & Dhungana, N. (2022). Local people's perception of the impacts and importance of ecotourism in Central Nepal. *PloS one*, 17(5), e0268637.
- Valenzuela, R. B., Yeo-Chang, Y., Park, M. S., & Chun, N. J. (2020). Local people's participation in mangrove restoration projects and impacts on social capital and livelihood: A case study in the Philippines. *Forests*, 11(5), 1-24.
- Ven, S. (2016). Residents' participation, perceived impacts, and support for community-based ecotourism in Cambodia: A latent profile analysis. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 21(8), 836-861. <http://dx.doi.org/10.1080/10941665.2015.1075565>
- Wardana, I. M., Sukaatmadjaa, I. P. G., Ekawita, N. W., Yasaa, K. N. N., Astawab, P. I., & Setinib, M. (2021). Policy models for improving ecotourism performance to buil quality tourism experience and sustainable tourism. *Management Science Letters*, 11(2), 595-608.
- Weaver, D. B. (1999). Magnitude of ecotourism in Costa Rica and Kenya. *Annals of Tourism Research*, 26(4), 792-816.
- Wondirad, A., Tolkach, D., & King, B. (2020). Stakeholder collaboration as major factor for sustainable ecotourism development in developing countries. *Tourism Management*, 78, 104024.
- Yayla Ö. (2020). Turizm Öğrencilerinin Sürdürülebilir Turizme Yönelik Bilişsel Yapılarının Belirlenmesi: Nitel Bir Araştırma, *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 189-201.
- Yılmaz, Ö. D., & Filiz, A. (2017). Turizm gelişim yaklaşımları kapsamında yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumları: Mazı Köyü-Türkbükü karşılaştırmalı analizi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 1799-824.
- Yu, C.-P., Chancellor, H. C., & Cole, S. T. (2011). Measuring residents' attitudes toward sustainable tourism: A reexamination of the sustainable tourism attitude scale. *Journal of Travel Research*, 50(1), 57-63.

Zafar, S. Z., Zhilin, Q., Mabrouk, F., Ramirez-Asis, E., Alzoubi, H. M., Hishan, S. S., & Michel, M. (2022). Empirical linkages between ICT, tourism, and trade towards sustainable environment: evidence from BRICS countries. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 1-22

Zhang, Y., Wong, I. A., Duan, X., & Chen, Y. V. (2021). Craving better health? Influence of socio-political conformity and health consciousness on goal-directed rural-eco tourism. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 38(5), 511-526.

Local People's Perception and Attitudes Towards Ecotourism: The Case of İbradı**Özlem DAĞDELEN**

Selcuk University, Institute of Social Sciences, Konya/Turkey

İlker ÇİNBİLGEL

Akdeniz University, Manavgat Faculty of Tourism, Antalya/Turkey

Extended Summary

Mass Tourism, which has many negative effects on nature and socio-cultural life, has led to the development of awareness in the society for the protection of natural, cultural and historical resource riches after the 1980s. This perception has revealed the concept of sustainable tourism against the damage caused by mass tourism, and accordingly, it has contributed to the creation of experiences that benefit both tourists and local people, and also to the protection of the natural environment.

The concept of sustainability, which emerged as a method to prevent negative developments such as global economic instability, deterioration and destruction of natural integrity, and in addition to changing climatic conditions, and to provide a more livable future, has also been defined as green growth. The concept of sustainable tourism should be compatible with ecotourism, which is embraced and supported by local people. Ecotourism emerged after 1980 as a response to the negative impact of mass tourism on nature and societies, and it developed rapidly as an alternative tourism type that developed under the roof of both conservation and sustainability. Ecotourism, as a nature-based form of tourism, promotes conservation and supports sustainable development.

While ecological tourism offers various job and employment opportunities, especially in underdeveloped countries, it also provides economic growth for countries. Developing sustainable infrastructure systems and making them ready for the local community and its values are among the main goals of ecotourism. One of the most important issues in planned ecotourism is to minimize the damage to the environment and cultural texture with the communities consisting of a small number of ecotourists, and to use the ecotourism revenues to compensate for these damages and to develop the regional economy. The common goal of ecotourism is to generate economic benefits in the form of profits for companies, employment for local people or income for parks.

Tourism brings many innovations in terms of economic, social, cultural and natural environment in the life of the local people living in the region where it develops. Therefore, it is very important for the residents of the region to participate in this movement for the continuation of tourism development. First of all, it is of primary importance to evaluate the approach of the host society living in developing countries to tourism, to minimize the possible negative effects of tourism planned to be developed in the region and to increase the benefits that will provide the development of the local people. Tourism, which is one of the most effective sectors that provides development in many developing countries, creates economic development and employment opportunities for the host society with the foreign exchange. Participation of local people is generally accepted as the most important criterion for the development and sustainability of all types of tourism. In order to get positive results from the tourism development in a region, the local people should be involved in this development together with their experiences and ideas. The extent to which the people of the region are affected by the development of tourism generally emerges with the active participation

of the community in this development. Accordingly, the behavior of the local people who develop positive or negative attitudes towards tourism development is related to this effect size. Local people's perceptions of tourism development in the region are in line with costs and benefits. It is stated that the long-term existence of protected areas in tourism regions cannot be realized if the local people have a negative perception and attitude and without their support. The most determining factor for the planned tourism development in a destination is the perception and attitudes of the local people, tourism businesses and tourists towards this development during the development process.

The study area is Antalya's İbradı District, Button Houses, Erymna Ancient City, İbradı Cemeteries, Altınbeşik Cave National Park, Snowdrops, Arapastik Chestnut, "İbradı Anise" (*Pimpinella ibradiensis*) and "Gökçe Tülüşah" (*Rhaponticoides gokceogluimik*) local endemics. It has many resource values with its plants and other important plants and wild animals such as Mountain goat (*Capra aegagrus aegagrus*). It is thought to have a very rich potential for ecotourism with these resource values. In the study, this potential was revealed and the ecotourism application methods and methods that can be done in the region for 12 months were investigated and an evaluation of the perception and attitude of the local people towards ecotourism. In line with the study, it is aimed to benefit both the local people and the studies on ecotourism in our country and in the world.

In addition to the observations and examinations made in October and November 2020, a one-to-one survey was conducted with the local people between January and March 2021. In this research, which is a descriptive study based on the scanning model, a questionnaire was applied to 391 people living in the research area, taking into account the number of samples revealed according to the main mass, and the questionnaires were analyzed with the SPSS 20.00 program. The data obtained as a result of the study and the hypotheses formed were measured with t and ANOVA tests. Validity and reliability analyzes were performed for both scales and in this context, explanatory factor analysis and Cronbach Alpha coefficients were examined.

According to the results of the analysis, it was determined that the perceptions of the local people living in İbradı towards ecotourism are related to the principles of ecotourism providing employment to the local people and supporting the economic development of the region. In addition, it has been determined that the people of the region have knowledge about ecological tourism, support the development of ecotourism and are willing to contribute to this development. As a result of the study conducted by us, it has been observed that there is a statistically significant difference between the income of the local people from tourism in İbradı and their positive perceptions of ecological tourism. It has been concluded that the local people, who earn income from ecotourism activities, perceive the impact of ecotourism in the region positively and tend to support ecotourism. In other words, local people support ecotourism in parallel with their income from ecotourism.

Although the İbradı region has many natural, cultural and historical riches and creates a resource value for ecotourism activities, it has been determined that it contains several problems related to the failure of ecotourism development. It has been determined that the buttoned houses, which constitute the architectural texture of the region, should be restored and put into the service of ecotourism in order to meet the need for the accommodation of the ecotourist. However, it has been determined that factors such as both the cost of the restoration and the lack of knowledge of the local people about the official procedures related to the restoration process negatively affect the process of developing ecotourism. It will be an important factor in the development of the regional economy as well

as eliminating the ownership problem of the buttoned houses and putting them into operation as an accommodation business and providing employment to the local people.

It has been determined that the fact that İbradı and its surroundings have many plateaus will be an important factor in the development of upland tourism in the region. In addition, being seen as a plant paradise, being endemic and having a variety in terms of many plants with bulbous form shows that İbradı has a strong potential in terms of botanical tourism. However, it is necessary to determine the carrying capacity by setting the rules of ecotourism in the region. In İbradı District, local administrations and organizations operating for tourism development should first evaluate the perceptions and attitudes of the local people and plan for all kinds of investments in the process of developing ecotourism for the region. Planning by evaluating the positive approach of the local people on ecotourism can also contribute to the sustainability of nature.

As a result of the study, it was determined that the people of İbradı have positive perceptions towards ecotourism. The results obtained from the research can be used as a source to reflect the thoughts of local people in regions with ecotourism potential such as İbradı.

Ek-1: Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/12/2020-127305

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 30/11/2020
TOPLANTI SAYISI : 20
KARAR SAYISI : 246

Üniversitemiz Manavgat Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü **Dr. Öğr. Üyesi İlker ÇİNBİLGEL**'in danışmanlığını, **Özlem DAĞDELEN**'in araştırmacılığını üstlendiği, "*Ekolojik Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Yerel Halkın Ekolojik Turizme Yönelik Algısı ve Tutumları: İbradı Örneği*" konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucaya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Osman ERAVŞAR
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Osman ERAVŞAR

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Bahattin ÖZDEMİR

Üye
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Üye
Prof. Dr.
Mustafa ŞEKER

Üye
Prof. Dr.
Adnan DÖNMEZ

Üye
Prof. Dr.
Abdullah KARAÇAĞ

Üye
Prof. Dr.
Eyyup YARAŞ